

2. For about three centuries, today's scholars today can understand the course of this concept from classics (18th century) to the present (21st century), when mankind faces the globalization process globally.

3. Following the development of this concept over time, we are trying to some extent to determine the changes that have taken place at this time, at least for the Republic of Moldova.

As mentioned above, the concept remains current, but from our point of view, the focus moves from public debt and tax to budget deficit and identifies cost and risk factors.¹

Public debt has a high cost and involves a series of risks, first of all, financial risks (interest rate risk, currency risk, refinancing risk). *These circumstances change the emphasis on village and tax debt, the foreseeable financial risks and the high costs involved in state debt. All this requires a prudent management of state debt. To this end, sustainability indicators have an important role to play.*

BIBLIOGRAPHY:

1. Law no. 181 from 25.07.2014 on Public Finances and Budget-Tax Responsibilities (OJ No 223-230 of 08.08.2014, as amended)
2. Law no. 89 of 29.05.2014 "On Public Debt, State Guarantees and State Recredit" (Published: 04.07.2014 in Official Gazette No 174-177 Art. 395. Date of entry into force: 04.01.2015).
3. Moşteanu, Tatiana (coord.). Budget and public treasury. University Publishing House, Bucharest, 2000. ISBN 973-8499-79-8
4. Manole, Tatiana. Public Finance Management. National Institute of Economic Research. - Chisinau: Technique - Info, 2016. - 803 p. ISBN 978-9975-63-401-4, p. 727.
5. REPORT of the Ministry of Finance of the Republic of Moldova on the situation in the field of public sector debt, state guarantees and state re-crediting for 2016.
6. PROGRAM OF THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA ON "Medium Term Debt Management (2017-2019)

Шалімова Н.С.

доктор економічних наук, професор

Центральноукраїнський національний технічний університет

м. Кропивницький, Україна

МІЖНАРОДНИЙ РЕЙТИНГ ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ СИСТЕМИ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ (BENCHMARKING PUBLIC PROCUREMENT) В УМОВАХ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

Публічні закупівлі – це не лише процес замовлення продукції (товарів, робіт, послуг) та їх виробництва й постачання (надання, виконання), але і інструмент виконання державою функцій в сфері національної безпеки та її складових (економічної, продовольчої, соціальної, екологічної тощо), вирішення таких завдань, як розвиток ринку та збереження конкурентного середовища, підтримка певних регіонів та груп населення, розвиток певних галузей та суб'єктів ринку тощо. Але хоча публічні

¹ From the Government Strategy of the Republic of Moldova on Medium-Term Government Debt Management 2017-2019, we note that "the Government focuses on the strategy of financing the state budget balance (deficit) and identifying the related cost and risk factors".

закупівлі можуть бути стимулом для розвитку, вони також можуть стати основою для корупції та шахрайства. Розглядаючи проблеми державного управління та корупцію, найбільш вразливими інститутами Деніел Кауфман називає публічні (державні) закупівлі, податкову, митну та судову служби [1].

Важливу інформацію щодо ефективності системи публічних закупівель представляє міжнародний рейтинг, підготовлений робочою групою Світового банку. Але незважаючи на те, що методики розрахунку міжнародних рейтингів та напрями використання їх результатів достатньо широко представлені в економічній літературі, рейтинг ефективності системи публічних закупівель залишається поза увагою. Надзвичайно актуальним є дослідження місця України в міжнародних рейтингах з акцентом на ефективність системи публічних закупівель як важливого та невід’ємного елементу державного регулювання й підприємницького середовища, виявлення факторів, які впливають на зміни показників, їх критичну оцінку з огляду на такі міркування: по-перше, необхідно розуміти те середовище, за яким нашу країну сприймають міжнародні організації, інвестори, кредитори та інші зацікавлені особи, щоб визначити напрями удосконалення та їх прогностичний вплив на позицію нашої країни з метою збільшення її рейтингу, в тому числі і в сфері ефективності системи публічних закупівель; по-друге, вивчення та аналіз складових елементів міжнародного рейтингу дозволяє підвищувати якість підготовчої роботи при проведенні публічних закупівель в сфері інноваційної діяльності та ринку інноваційних продуктів.

Дослідження ефективності системи публічних закупівель (Benchmarking Public Procurement) було започатковано Світовим Банком в 2013 році. На даний час опубліковано три звіти: 2015 року (охоплено 10 країн) [2]; 2016 року (охоплено 77 країн) [3]; 2017 року (охоплено 180 країн) [4]. Україна була включена до дослідження, починаючи з 2016 року. В дослідженні 2017 року [4] методика оцінки системи публічних закупівель включає такі групи показників (табл. 1).

Оцінка ефективності системи публічних закупівель України 2017 року за показниками, які охоплюють так званий їх «життєвий цикл», представлена такими цифрами. Найвища оцінка (86 балів) отримана за показником «розкриття конвертів, оцінка та вибір переможця». Високі оцінки (70 балів) отримані за показниками «зміст та умови укладання контракту», «оцінка потреб, розміщення інформації про закупівлі, підготовка заяв (пропозицій)». Середні оцінки отримані за показниками «подача заяв (пропозицій)» та «забезпечення виконання контракту» – 59 та 50 балів, відповідно. За показником «оплата виконаних за контрактом зобов’язань» Україна отримала лише 37 балів зі 100 можливих.

Інформативним є порівняння отриманих оцінок з країнами Європи та Центральної Азії (група, яка охоплює 25 країн і до якої включено Україну), а також з окремими країнами ОЕСР, які віднесені до групи країн з високим рівнем доходу.

Таблиця 1

Показники та сфера оцінювання Benchmarking Public Procurement 2017

Показник	Опис
<i>представлені в описовому вигляді та оцінюються кількісно (в балах, максимальна оцінка за кожним показником, який оцінюється кількісно, становить 100 балів)</i>	
Оцінка потреб, розміщення інформації про закупівлі, підготовка заяв (пропозицій)	Метою використання індикатора є оцінка прозорості та інформаційного потоку на підготовчій (попередній) стадії публічних закупівель. Оцінюванню підлягають консультації з приватним сектором, тендерні методи, потенційна доступність покупців та продавців до інформації про закупівлі.

Подача заяв (пропозицій)	За допомогою індикатору оцінюються вимоги, які висувуються до постачальників (продавців) при розміщенні заявок (пропозицій), включаючи: процес реєстрації органом державної реєстрації, можливість доступу для іноземних фірм, можливість подавати заявки (пропозиції) в он-лайн режимі, мінімальні часові вимоги щодо подачі заявок (пропозицій), вимоги щодо захисту заяв (пропозицій).
«Розкриття конвертів», оцінка, вибір переможця	Метою індикатора є оцінка прозорості процесів на стадіях «розкриття конвертів» та оцінювання. В процесі визначення індикатора розглядаються методи «розкриття конвертів», включаючи доступність покупців (замовників) до даного процесу, справедливість (чесність) оцінки заяв (пропозицій), повідомлення та зворотній зв'язок з учасниками, які не виграли тендери, наявність стандартизованої форми контракту.
Зміст та умови укладання контракту	При визначенні даного індикатора оцінюються відповідні процедурні вимоги, можливість модифікації або обмеження контракту із закупівель після його підписання, процедури прийняття завершених робіт.
Забезпечення виконання контракту (гарантії)	Індикатор дозволяє оцінити умови забезпечення виконання контракту (гарантії по контракту), включаючи такі показники, як моніторинг покупця (замовника), необхідні гарантії виконання контракту та їх обсяг, умови повернення гарантій, наявність окремого суб'єкту, який наглядає за рішенням підприємства щодо відмови.
Оплата виконаних за контрактом зобов'язань	При визначенні даного індикатора оцінюються процедури, які стосуються вимог постачальника (виконавця) щодо оплати, часові рамки виконання платежів покупцем (замовником), часові рамки фактичного отримання постачальником (виконавцем) платежів, штрафні санкції, які можуть бути застосовані постачальником (виконавцем) у випадку затримки платежів.
<i>представлені лише в описовому вигляді</i>	
Структура механізму оскарження	Включає опис законодавчо-нормативної бази, яка регламентує механізм оскарження та його структуру
Механізм оскарження першого рівня	Включає аналіз та оцінку таких питань, як складання скарги, яка стосується умов тендеру та процесу закупівлі, вартість подання скарги, обов'язки щодо повідомлення, зупинення платежів, незалежність та професійна компетентність осіб, які відповідають за розгляд скарг, часові рамки для винесення рішення, передбачені законодавством засоби правового та судового захисту, публікація рішень
Механізм оскарження другого рівня	Передбачає аналіз та оцінку процесів оскарження рішень органів першого рівня, включаючи час, виділений для оскарження рішення, вартість повторного оскарження, дії, які необхідні для початку процесу оскарження, часові рамки для прийняття рішення, засоби правового та судового захисту, доступні на етапі оскарження другого рівня, публікація рішень.
Наступні скарги	Включає вивчення процедур та часу, передбаченого умовами контракту та законодавством для скарг після апеляції

Враховуючи те, що в Звіті відсутня підсумкова оцінка та підсумковий рейтинг, доцільним є порівняння за сумою балів (рис.1).

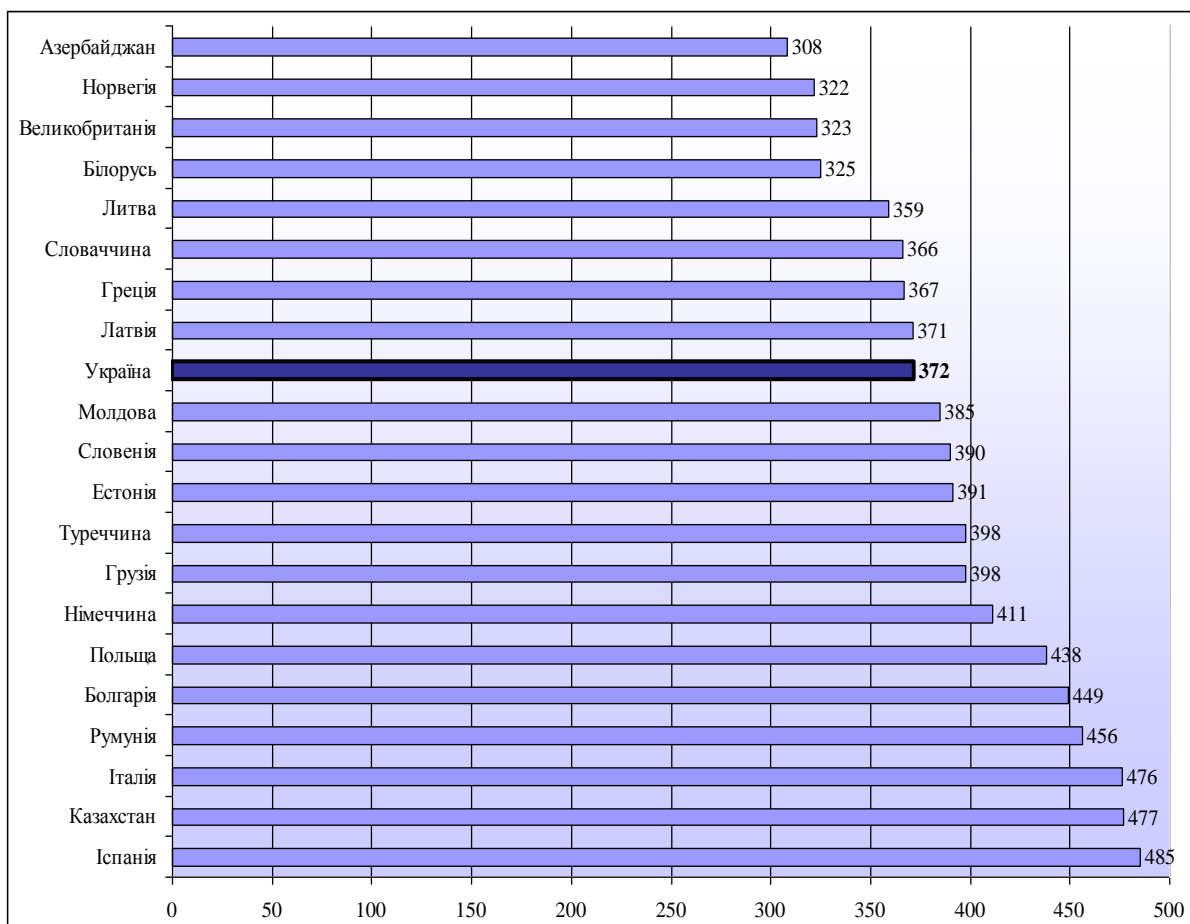

Рис. 1. Рейтинг ефективності системи публічних закупівель окремих країн ОЕСР та групи «Європа та Центральна Азія» за підсумковою кількістю балів

Як свідчать представлені дані країни Європи (в основному це Східна Європа) та Центральної Азії отримали не менше 250 балів (лише Узбекистан має 247 балів в підсумку, а Сан-Маріно – 253 бали). Бали в межах від 301 до 400 отримало 16 країн (64% всіх країн групи), а 7 країн (28%) мають бали в межах від 401 до 500. Україна, отримавши 372 бали (або в середньому 62,0 бали) знаходиться на 13 місці, випередивши Латвію, Киргизстан, Сербію, Литву, Таджикистан, Хорватію, Чорногорію, Білорусь, Азербайджан, Вірменію, Сан-Маріно та Узбекистан. Найвищі підсумкові бали в групі отримала система публічних закупівель Казахстану – 477 балів (середній бал – 79,5). Як свідчать представлені дані підсумкова кількість балів країн Європи – членів ОЕСР з високим рівнем доходу не перетинає нижню межу в 300 балів. Бали в межах від 301 до 400 отримало 17 країн, а 8 країн мають бали в межах від 401 до 500. Найвищу кількість балів отримала система публічних закупівель Іспанії – 485 балів. Як свідчать розрахунки, система публічних закупівель України за сумою балів випередила такі країни – члени ОЕСР з високим рівнем доходу, як Ісландія, Норвегія, Великобританія, Ірландія, Нідерланди, Швейцарія, Фінляндія, Люксембург, Швеція, Чехія, Португалія, Словаччина, Греція.

Результати порівняльного аналізу сфери публічних закупівель свідчать про існування певних недоліків, які відповідають низьким балам України за даними оцінювання Світовим банком, та дозволяють виявляти зони ризику, а відповідна інформація може бути використана при розробці рекомендацій та пропозицій щодо підвищення ефективності системи публічних закупівель особливо в умовах

реформування законодавства про публічні закупівлі та запровадження нової системи «Прозорро» («Prozorro»).

Література:

1. Кауфман Д. 10 мифов о государственном управлении и коррупции / Дэниел Кауфман. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/fandd/rus/2005/09/pdf/basics.pdf>.
2. World Bank Group. 2015. *Benchmarking Public Procurement 2015: Assessing Public Procurement Systems in 77 Economies*. [Електронний ресурс]. – Washington, DC: World Bank. – Режим доступу: <http://bpp.worldbank.org/reports>
3. World Bank Group. 2016. *Benchmarking Public Procurement 2016: Assessing Public Procurement Systems in 77 Economies*. [Електронний ресурс]. – Washington, DC: World Bank. – Режим доступу: <http://bpp.worldbank.org/reports>
4. World Bank Group. 2017. *Benchmarking Public Procurement 2017: Assessing Public Procurement Regulatory Systems in 180 economies*. [Електронний ресурс]. – Washington, DC: World Bank. – Режим доступу: <http://bpp.worldbank.org/reports>

Кузьменко Г.І.

*кандидат економічних наук, заслужений економіст України
Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький, Україна*

ОЦІНЮВАННЯ ПОДАТКОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ДЕРЖАВИ, РЕГІОНУ ТА СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УМОВАХ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

Розвиток кожної країни, її регіонів та суб'єктів господарювання безсумнівно залежить від інновацій. Основним критерієм, що дозволяє оцінити можливості інноваційної діяльності та спрогнозувати стратегією інноваційного розвитку є інноваційний потенціал. Сам інноваційний потенціал залежить від системи потенціалів, які варіюються залежно від рівня його розгляду та оцінки (макро-, мезо- та макрорівень): виробничо-технологічний, кадровий, інформаційний, фінансовий, організаційний тощо. В цей перелік обов'язково слід включити податковий потенціал, від величини якого залежить, в першу чергу фінансування інноваційної діяльності як на рівні підприємств, так і на рівні регіону та держави шляхом залучення бюджетного фінансування.

Якщо абстрактно уявити категорію податкового потенціалу як суб'єктивну формалізацію процесів вилучення певної частини ресурсів власників для задоволення національних потреб (на різних рівнях), можна припустити, що спроможність економіки створювати нову вартість, відповідно, як і державні претензії на вилучення частки цієї вартості, визначають процес відтворення фінансових ресурсів. Більшість науковців, які займаються дослідженням проблем, так чи інакше пов'язаних з категорією «податковий потенціал», схиляються до єдиної точки зору відносно того, що податковий потенціал це, насамперед, можливість податків, завдяки мобілізації оподатковуваних ресурсів, приносити доходи в бюджет. У даному контексті, експонуючи податковий потенціал через призму податкових відносин, як врегульованих нормами податкового права суспільних фінансових відносин, які виникають з приводу встановлення і справляння податків з підприємств і фізичних